

ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Усвідомлення інноваційного розвитку як основоположного для зростання соціально-економічних показників як окремих суб'єктів господарювання, так і держави в цілому привело до зміни пріоритетів суспільного розвитку у світі. Уряди країн, споживачі, постачальники та інші учасники економічних відносин спрямовують свої зусилля на активізацію інноваційних процесів та швидке поширення нововведень у різних галузях економіки. Однак як свідчать сучасні реалії інноваційний розвиток не став потужним підґрунтям для зростання вітчизняної економіки. Позитивні тенденції хоча й спостерігалися протягом кількох років, але мали переважно тимчасовий нестійкий характер, позбавлений чітких довгострокових орієнтирів.

Проведемо аналіз інноваційної активності вітчизняних промислових підприємств у 2010-2015 роках з точки зору кількості інноваційно-активних підприємств; підприємств, які впроваджують інноваційні види продукції у промисловості; кількості найменувань впроваджених інноваційних продуктів і процесів; обсягів реалізації інноваційної продукції та інноваційних витрат; розподілу джерел фінансування інновацій та витрат за напрямками інноваційної діяльності (табл. 1).

Таблиця 1

Показники інноваційної діяльності підприємств України та Сумської області (побудовано автором на основі даних [1-4])

Показники	Україна					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1	2	3	4	5	6	7
Кількість інноваційно-активних підприємств, од., всього:	1462	1679	1758	1715	1609	824
- у відсотках до загальної кількості промислових підприємств, %;	13,8	16,2	17,4	16,8	16,1	17,3
- ринкове впровадження інновацій на промислових підприємствах, од.;	102	138	102	95	79	...
Кількість підприємств, що впроваджували інновації, всього, од., у т.ч. впроваджували:	1217	1327	1371	1312	1208	723
1) інноваційні види продукції, з них	615	731	704	683	600	414
- нові для ринку;	182	184	166	171	137	114
2) інноваційні процеси, з них	593	677	703	665	614	400
3) організаційні інновації;	183	185	147	125	125	...
4) маркетингові інновації	188	196	178	155	157	...

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6	7
Кількість найменувань впроваджених інноваційних видів продукції промислових підприємств, од., з них - нові для ринку	2408 606	3238 900	3403 672	3138 640	3661 540	3136 548
Кількість найменувань впроваджених інноваційних процесів, од., у т.ч. - маловідходні, ресурсозберігаючі	2043 479	2510 517	2188 554	1576 502	1743 447	1217 458
Загальний обсяг інноваційних витрат, млн. грн.	8045,5	14333,9	11480,6	9562,6	7695,9	13813,7
Обсяг реалізованої інноваційної продукції, всього, млн. грн.	33697,6	42386,7	36157,7	35891,6	25669,0	23050,1
- у відсотках до загального обсягу реалізованої промислової продукції, %;	3,8	3,8	3,3	3,3	2,5	1,4
у т.ч. нова для ринку, млн. грн.	10995,1	17411,1	14512,6	12391,2	7066,3	7284,2
- у відсотках до обсягу інноваційної продукції, %;	32,6	41,1	40,1	34,5	27,5	31,6
Обсяг фінансування інноваційної діяльності за джерелами, всього, млн. грн., у т.ч. за рахунок:	8045,5	14333,9	11480,6	9562,6	7695,8	13813,7
- власних коштів;	4775,2	7585,6	7335,8	6973,4	6540,3	13427,1
- державного бюджету;	87,0	149,2	224,2	24,7	344,1	55,1
- місцевих бюджетів;	5,7	12,3	17,6	157,7	5,7	38,4
- позабюджетних фондів;	0,9	0,5	0,1	2,2	32,9	1,4
- вітчизняних інвесторів;	31,0	45,4	154,5	123,7	8,2	74,3
- іноземних інвесторів;	2411,4	56,9	994,8	1253,2	138,7	58,6
- кредитів;	626,1	5489,5	2407,8	630,2	561,2	113,7
- інших	108,2	994,7	345,8	397,5	64,9	45,1

...- дані відсутні

Таким чином, на основі аналізу інноваційної діяльності промислових підприємств України у 2010-2015 рр. (табл. 1) можна зробити такі висновки:

1. Загальна кількість промислових підприємств в Україні, які впроваджували інновації, у 2010-2012 рр. зростає, починаючи з 2013 р. зменшується.

2. Кожного року кількість промислових підприємств, що впроваджували інноваційну продукцію, є більшою, ніж впровадження інноваційних процесів, виключенням є тільки 2014 р.

3. Частка вітчизняних підприємств, що впроваджували нові для ринку види інноваційної продукції, коливається у середньому зі зменшенням (у 2010 р. - 29,6%, 2011 р. - 25,2%, 2012 р. - 23,6%, 2013 р. - 25,0%, 2014 р. - 22,8%, 2015 р. - 27,5%).

4. Порівнюючи впровадження організаційних та маркетингових інновацій, по Україні можна простежити несуттєве збільшення значень маркетингових інновацій.

5. Найбільшу кількість інноваційних видів продукції за аналізований

період впроваджено у 2014 р. (3661 од.), а інноваційних процесів - у 2011 р. (2510 од.), найвищі обсяги реалізованої продукції – у 2011 р.

6. Нові для ринку інноваційні види продукції найбільше за 2010-2015 рр. було впроваджено у 2011 р., маловідходні, ресурсозберігаючі інноваційні процеси – у 2012 р.

7. Частка реалізованої інноваційної продукції у загальному обсязі реалізованої промислової продукції стійко знижується, частка нової для ринку реалізованої інноваційної продукції у 2010-2011 рр. збільшується, а починаючи з 2011 р. зменшується.

8. Аналіз фінансування інноваційної діяльності демонструє коливання, при цьому основним джерелом у структурі витрат є власні кошти підприємств (59,3% - 2010 р., 52,9% - 2011 р., 63,9% - 2012 р., 72,9% - 2013 р., 85% - 2014 р., 97,2 - 2015 р.)

Таким чином, враховуючи підтверджений закордонним досвідом факт, що за часів уповільнення зростання економіки не знижують, а збільшують витрати на науку, технологічне переоснащення виробництва, розроблення, впровадження та комерціалізацію інновацій, а також те, що інноваційний сценарій розвитку - це довгий і кропіткий процес на сьогодні вкрай потрібно активізувати інноваційні процеси в економіці України.

література:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики. Наука, технології та інновації [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України, 2016. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

2. Офіційний сайт Державної служби статистики. Статистичний щорічник України 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/druk/publicat/Arhiv_u/01/Arch_zor_zb.htm.

3. Офіційний сайт Державної служби статистики. Статистичний щорічник України 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm.

4. Офіційний сайт Державної служби статистики. Україна у цифрах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.org>.

Біловодська О.А. Тенденції розвитку інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні / О.А. Біловодська // Соціально-економічні проблеми сучасності: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, м. Маріуполь, 12 травня 2017 р. – Маріуполь, 2017. – С. 11-14.